

Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca

Facultatea de Litere

Școala doctorală de Filologie

**PRACTICI MULTILINGVE ALE NOILOR
COMUNITĂȚI MINORITARE DIN ROMÂNIA**

- Rezumat -

Coordonator:

Prof. Dr. Ștefan Oltean

Candidat:

Alina Cîmpean

2013

1

Cuprins

1. INTRODUCERE.....	8
2. CONCEPȚII DESPRE ȘI ATITUDINI FAȚĂ DE MULTILINGVISM	19
2.1 Introducere	19
2.2 Definind multilingvistimul	20
2.3 Ideologii: Sumar	23
2.3.1 Ideologii Monolingve	23
2.3.2 Ideologii Multilingve	29
2.3.2.1 <i>Multilingvism Societal și Individual</i>	33
2.3.2.1.1 Multilingvism De Jure și De Facto	35
2.3.2.1.2 Multilingvism Fix vs. Flexibil	37
2.3.3 Ideologii ale limbii	39
2.3.3.1 <i>Ideologia limbii standard</i>	41
2.3.3.2 <i>Ideologia o națiune – o limbă</i>	44
2.3.3.3 <i>Ideologia limbii materne</i>	47
2.3.3.4 <i>Ideologia puristă</i>	50
2.4 Redefinind multilingvistimul	53
2.5 Sumar	55
3. PRACTICI LINGVISTICE ÎN CONTEXTE MULTILINGVE: FENOMENE ALE CONTACTULUI LINGVISTIC	59
3.1 Introducere	59
3.2 Împrumuturi lingvistice	60
3.2.1 Împrumuturi lexicale	62

3.2.1.1	<i>Engleza ca limbă donatoare</i>	63
3.2.2	Împrumuturi culturale și contextuale	63
3.2.2.1	<i>Împrumuturi culturale</i>	64
3.2.2.2	<i>Împrumuturi contextuale</i>	66
3.2.3	Tipuri de împrumuturi mai puțin directe	68
3.3	Code-switching/Code-mixing	70
3.3.1	Definind Code-switching	71
3.3.2	Code-switching: O perspectivă socio-funcțională	73
3.3.2.1	<i>Codul "Noi/Ei" în alternarea limbii</i>	73
3.3.2.2	<i>Code-switching Situațional vs. Metaphoric</i>	76
3.3.2.3	<i>The Markedness Model</i>	82
3.3.2.3.1	Code-switching ca alegere nemarcată	87
3.3.2.3.2	Code-switching ca alegere marcată	91
3.3.2.4	<i>O explicație organizațională a alternării limbii: O analiză secvențială</i>	97
3.3.3	Code-switching: O perspectivă gramaticală	103
3.4	Împrumut vs. Code-switching: Cazul ocurenței cuvintelor singulare	107
3.5	Sumar	109
4.	MULTILINGVISMUL ÎN ROMÂNIA	113
4.1	Introducere	113
4.2	Contextul legislative european	115
4.2.1	Convenția cadru pentru protecția minorităților naționale	117
4.2.2	Carta europeană pentru limbile regionale și minoritare	121
4.3	Contextul legislativ românesc	125

4.3.1	Aplicarea Convenției cadru pentru protecția minorităților naționale	125
4.3.2	Aplicarea Cartei europene pentru limbile regionale sau minoritare	127
4.4	Situația minorităților din România: Statistici	129
4.5	O ducere a discuției mai departe: Practici multilingve în România	131
4.6	Sumar	134
5.	PRACTICI MULTILINGVE ALE NOILOR COMUNITĂȚI MINORITARE DIN ROMÂNIA. CAZUL COMUNITĂȚII ITALIENE	136
5.1	Introducere	136
5.2	Comunitatea italiană: O privire de ansamblu	137
5.2.1	Păstrarea culturii. Păstrarea limbii	139
5.3	Practici multilingve ale italienilor din România	142
5.3.1	Cadru metodologic	143
5.3.2	O analiză a corpusului	146
5.4	Sumar	180
6.	CONCLUZII	182
	BIBLIOGRAFIE	189
	ANEXE	200
	Anexa 1	200
	Anexa 2	203
	Anexa 3	206
	Anexa 4	209

Key words: multilingvism, minorități, code-switching, împrumut, monolingvism, ideologii ale limbilor, Myers-Scotton, Blommaert, multilingvism individual, Blackledge și Creese, practici multilingve, italieni, comunitate minoritară, multilingvism societal, multilingvism *de facto* și *de jure*, limbă, identitate, repertoriu lingvistic, code-switching româno/italian, code-switching italiano/român

Rezumat

Multilingvismul a reprezentat un subiect presant și complex timp de-a lungul a mai multor decenii și continuă și azi să fie problematic. Chiar și conceptul în sine ridică dificultăți și este în continuă schimbare. Dacă tradițional persoanele multilingve erau considerate a fi doi sau mai mulți monolingvi într-un singur corp și având o competență ridicată în toate limbile cunoscute, viziunile mai recente consideră că gradul de competență lingvistică nu trebuie să fie același în două sau mai multe limbi. Odată cu schimbarea viziunii noțiunea de *repertoriu verbal* este introdusă cu scopul de a înlocui noțiunea de *limbă*. De asemenea, dacă în trecut multilingvismul și alternarea limbii erau văzute ca o deficiență, în prezent acestea sunt considerate a fi un avantaj pentru orice individ.

Una dintre probleme principale ridicate de către multilingvism este datorată viziunilor monolingve care sunt menținute în continuare de unele persoane și instituții. Datorită acestui fapt, întrebarea generală este dacă multilingvismul sau monolingvismul reprezintă norma generală. În cazul celor care susțin monolingvismul argumentele fac de cele mai multe ori referire la Geneză și la povestea Turnului din Babel. Conform acestei relatări, monolingvismul reprezenta norma înainte de construcția turnului, în timp ce multilingvismul a reprezentat pedeapsa divină pe care omul a primit-o datorită încercării sale de a ajunge la cer pentru a evita judecata lui Dumnezeu. Un alt argument pentru ideologia monolingvă este faptul că multilingvismul reprezintă o amenințare la adresa coeziunii naționale și sociale. Așadar, conform acestei poziții un stat își poate menține unitatea numai prin utilizarea unei singure limbi. Pe de altă parte, oamenii de știință au menționat în mod repetat faptul că o omogenitate deplină între stat, națiune și limbă nu a existat niciodată în Europa sau în altă parte (Gal, 2009). De asemenea, conform estimărilor, majoritatea persoanelor

vorbesc cel puțin încă o limbă pe lângă limba maternă (Auer și Wei, 2007). Ca atare, dacă privim situația din punct de vedere cantitativ, s-ar putea susține faptul că multilingvismul și nu monolingvismul reprezintă norma *de facto*. Astfel, multilingvismul nu poate fi ignorat mai ales dacă se ia în considerare faptul că

“a interpreta situația multilingvă actuală din Europa [de exemplu] ca fiind o deviere de la așteptările (mai ales de secol 19) de monolingvism național reprezintă o falsitate față de istoria fiecărei țări din Europa și o falsitate față de natura limbii. Într-un fel, așa cum - și datorită faptului că - nu există comunități lingvistice omogene, nu există nici un vorbitor nativ care să fie idealizat” (Brumfit, 2009: 39) (*traducere proprie*)

Așadar, dacă ne uităm la istoria noastră se poate observa că monolingvismul nu a fost niciodată norma generală și că limba a trecut prin numeroase schimbări, unele dintre ele având loc în urma contactului lingvistic.

Cu toate acestea, un conflict între cele două ideologii va exista în continuare atâta timp cât multilingvismul este perceput ca o amenințare față de identitatea națională și lingvistică. Este interesant de observat faptul că există în continuare voci care consideră identitatea sau identitățile naționale ca fiind amenințate de multilingvism mai ales că, din anumite puncte de vedere, identitatea nu a fost niciodată o entitate fixă, ci mai degrabă una fluidă așa cum se poate observa în citatul următor:

“... într-o regiune ... identitățile naționale nu rămân stabile. Ele se schimbă de-a lungul unor generații; se schimbă în timpul unui război; sunt reinventate în urma destrămării unui mare imperiu sau a unui stat; sunt renașcute în timpul contruirii unor noi state” (Glenny, 1999, apud Brumfit, 2009: 33)

După cum se poate observa, multilingvismul a fost și rămâne o temă complexă care în continuare reprezintă un subiect de discuție care rezultă în dezbateri și uneori în conflicte. Ca urmare, prezenta lucrare lucrează cu atitudine față de și concepții referitoare la multilingvism, cu fenomene care apar prin contact lingvistic și cu practici multilingve care au loc în cadrul noilor comunități minoritare din România.

*****

Obiectivul prezentei teze este de a afla dacă limba italiană este în continuare păstrată de către prima generație de imigranți italieni în România și dacă se pot identifica exemple de alternare a limbii în discursul public al acestora. În acest scop, au fost folosite înregistrări ale unor interacțiuni – atât formale (interviuri) cât și informale (conversații spontane) – pentru realizarea

unei analize bazate pe corpus. În plus, prezenta lucrare este de asemenea interesată de probleme legate de noțiunea de multilingvism cu scopul de a oferi un cadru conceptual înaintea tratării practicilor multilingve. Din acest motiv, lucrarea a fost împărțită în șase capitole, unul dintre acestea fiind rezervat introducerii.

Al doilea capitol, intitulat *Concepții despre și atitudini față de multilingvism*, se axează pe diferite abordări ale multilingvismului. Ca atare, în subcapitolul 2.2 *Definind multilingvismul* sunt tratate atât viziuni tradiționale cât și cele recente ale conceptului de multilingvism. Acest subcapitol reprezintă o trecere în revistă a studiilor pe acest subiect și este menit să ofere o privire de ansamblu asupra schimbărilor care au avut loc în ceea ce privește noțiunea de multilingvism. Importanța unei astfel de discuții provine din faptul că în prezent există două abordări principale, dintre care una are la bază ideea că o persoană multilingvă are un nivel ridicat de competență în toate limbile cunoscute. Cea de-a doua abordare reprezintă o viziune mai recentă, respectiv că o persoană multilingvă are numai o cunoaștere truncată în toate limbile cunoscute. Această discuție este continuată de subcapitolul 2.3 *Ideologii: Sumar*, unde ideologiile monolingve, multilingve și ale limbii sunt discutate. În ceea ce privește ideologiile monolingve abordarea acestora pornește de la deja menționata poveste a Turnului din Babel. Această poveste are ca rezultat faptul că țări care au o limbă de răspândire internațională precum engleza, franceza sau spaniola promovează monolingvismul deoarece acesta este considerat ca reprezentând starea naturală a omului. Însă, această concepție aduce cu sine deficiențe deoarece ”englezii [vorbitorii care au engleza ca L1] nu vor deveni doar singurii monolingvi educați, ci unii dintre ei vor deveni foarte defensivi în ceea ce privește [limba] și din ce în ce mai agresivi în atitudinea lor monoculturală” (Brumfit, 2009:40) (*traducere proprie*). Acest lucru poate avea un efect pe termen lung datorită faptului că, după cum s-a putut fi observat de-a lungul istoriei, statutul de *lingua franca* deținut de limba engleză în acest moment este unul temporar. În ceea ce privește viziunile monolingve observate, acest subcapitol discută exemple din Marea Britanie, unde membrii unor partide politice consideră că monolingvismul este starea dezirabilă a societății, în timp ce multilingvismul este o amenințare față de valorile britanice. În plus, după cum se arată în text, unii merg chiar mai departe și consideră că numai prin învățarea și utilizarea limbii engleze poate un membru al unei comunități minoritare să depășească ceea ce David Blunkett numește schizofrenie socială (Blackledge și Creese, 2010). Acest discurs arată faptul că discuțiile sau dezbaterile pe tema ideologiilor limbii s află de cele mai

multe ori într-o conexiune directă cu problema migrației. Cu toate acestea, trebuie luat în considerare faptul că migrația nu poate fi stopată. Ca atare, luând în considerare realitatea noastră multilingvă și ideologia noastră monolingvă, cea din urmă ar trebui să fie regândită astfel încât să se creeze o compatibilitate între cele două.

Următorul subcapitol tratează ideologiile multilingve și pornește de la definirea conceptelor de *minoritate*, *nouă minoritate* și *imigrație*. Deși politica generală a Uniunii Europene promovează multilingvismul și multiculturalismul, membrii minorităților imigrante sunt în continuare considerați *străini* în discursul public european. Pe de altă parte, trebuie menționat faptul că din ce în ce mai multe țări au început să adopte viziuni mai pozitive în ceea ce privesc comunitățile și limbile minoritare. Așadar, acest subcapitol oferă o privire de ansamblu asupra atitudinilor actuale față de multilingvism. În ceea ce privesc dezbaterile dintre normele monolingve și multilingve, acest subcapitol aduce argumente pentru cele din urmă. Acest lucru poate fi observat mai ales când este tratat multilingvismul *de facto* și *de jure* și unde se poate vedea faptul că în majoritatea țărilor multilingvismul este cel care reprezintă starea de fapt a respectivelor societăți. De exemplu, deși România este oficial o țară monolingvă (după cum este menționat în Constituție) majoritatea vorbitorilor săi sunt familiar cu cel puțin încă o limbă sau varietate lingvistică. Pe de altă parte, Elveția este un exemplu de țară oficial multilingvă (având franceza, germana, italiana și retoromana ca limbi oficiale) dar cu vorbitori care sunt considerați monolingvi datorită faptului că aceștia trăiesc în cantoane monolingve. Însă, există și țări care sunt atât *de jure* cât și *de facto* multilingve. Acesta este cazul uneia dintre cele mai mici țări europene, Luxembourg, unde vorbitorii trebuie să aibă un anumit nivel de cunoaștere în toate cele trei limbi oficiale (franceza, germana și luxemburgheza) pentru a putea fi membri activi în mediul social. În ceea ce privește politicile educaționale, noțiunile de multilingvism *fix* și *flexibil* sunt introduse. Pentru a exemplifica aceste două noi tipuri de multilingvism, exemple din Luxembourg și Țara Bască sunt discutate. Astfel, se poate observa că în timp ce Țara Bască a început schimbarea spre o politică educațională mai flexibilă care să corespundă creșterii imigrației, Luxembourg continuă să își mențină forma mai rigidă a politicii educaționale deși aceasta nu mai corespunde cerințelor individuale și ale pieței muncii.

Următoarea discuție se axează pe ideologii ale limbii deoarece acestea reprezintă o parte importantă din convingerile unei persoane în ceea ce privește multilingvismul sau monolingvismul. Ca atare, patru dintre cele mai răspândite ideologii sunt discutate. Prima este reprezentată de *ideologia limbii standard* care se bazează pe ideea că o limbă este o entitate omogenă asupra căreia se poate aplica uniformitate prin standardizare. În plus, acest proces de standardizare are loc în continuare mai ales datorită faptului că dorința multor state-națiuni (de cele mai multe ori în relație cu crearea de stat) este de a avea o limbă standard care să reprezinte norma și care să fie folosită de către toți membrii societății respective. Însă, trebuie luat în considerare faptul că ideologia limbii standard ”modelează și ascunde în mod simultan multe dintre practicile *de facto* ale vorbitorilor, și mai ales ale minorităților și migranților” (Gal, 2009: 14) (*traducere proprie*). De asemenea, trebuie luat în considerare și faptul că, după cum este menționat de Milroy și Milroy (1999), o standardizare completă poate fi posibilă numai în cazul unei limbi moarte, cum este cazul limbii latine. Următoarea ideologie discutată este *o națiune – o limbă*. Această ideologie a început să fie din ce în ce mai răspândită în istoria vestică recentă și se bazează pe noțiunea că o națiune trebuie să fie unită sub o singură limbă comună. Ca urmare, această ideologie ignoră complet limbile minoritare și, ca atare, diversitatea lingvistică existentă în majoritatea țărilor. Luând în considerare această viziune se poate observa faptul că pentru majoritatea persoanelor încă există o legătură puternică între națiune, stat și limbă. Pentru a portretiza modul în care această ideologie se manifestă, cazul Statelor Unite este discutat în această parte a subcapitolului. Deși Statele Unite au fost considerate ca având una dintre cele mai tolerante politici lingvistice, situația este *de facto* diferită. Așadar, în prezent există o mișcare *English-Only* care a apărut încă din anii '80 și care are ca obiectiv proclamarea limbii engleze ca *singura* limbă oficială a Statelor Unite. Deși la nivel național scopul nu a fost atins încă, situația este diferită a nivel local și de stat unde engleza deja a fost proclamată ca limbă oficială singulară în treizeci și unu de state. Un argument promovat de această mișcare de o națiune – o limbă este reprezentat de protejarea unității Statelor Unite în fața amenințării reprezentate mai ales de către comunitatea spaniolă. Următoarea ideologie discutată este cea a *limbii materne* care se bazează pe noțiunea că fiecare persoană are o singură limbă maternă. O problemă ridicată de această ideologie constă în faptul că nu există nicio definiție clară referitor la ce înseamnă și cum poate fi identificată o limbă maternă. De asemenea, un concept care apare în discuțiile despre limbile materne este acela de *vorbitor nativ*, un concept care este de

multe ori văzut ca aducând interpretări negative la adresa vorbitorului non-nativ care este perceput ca având un ‘deficit’ în comparație cu vorbitorul nativ. În plus, prin generalizări de genul toți germanii vorbesc germană o normă monolingvă și nu una multilingvă este promovată. Pe de altă parte, datorită faptului că nu există o definiție care referitor la ce înseamnă o limbă maternă vorbitorul are totuși libertatea de a își alege singur limba maternă. Ultima ideologie discutată în acest subcapitol este cea *puristă* care militează pentru menținerea unei singure limbi (care este în general limba standard) și pentru eliminarea tuturor cuvintelor de origine străină și a elementelor indezirabile care se găsesc într-o limbă dată. Printre statele care au aplicat sau aplica în prezent această ideologie puristă se numără și Luxembour și Turcia. Asemănător cu ideologiile anterioare, viziunea puristă militează pentru ideea că o limbă, limba națională, trebuie menținută și promovată. După cum se poate vedea, toate cele patru ideologii sunt interconectate și complementare, deși au fost discutate separat. De asemenea, de cele mai multe ori nici una dintre aceste ideologii nu apare singură, ci două sau mai multe lucrează împreună pentru un scop comun: unitate națională.

Subcapitolul 2.4 intitulat *Redefinind multilingvismul* tratează noi percepții asupra multilingvismului. Ca atare, conceptul de *metrolingvism* (Otsuji și Pennycook, 2010) este introdus. Prin intermediul acestui concept cercetătorii încearcă trecerea de la pluralizarea limbilor la practicile lingvistice actuale în cadrul cărora există constant o negociere între identități fluide și fixe. Conceptul include, de asemenea, faptul că la momentul actual există persoane multilingve care nu își mai stabilesc identitatea în funcție de o categorie sau alta, ci mai degrabă ”se joacă cu și își negociază identitățile prin limbă/limbaj” (Otsuji și Pennycook, 2010: 246). De asemenea, similar cu viziunea lui Blommaert (2010) referitor la practicile lingvistice actuale, conceptul de *metrolingvism* se concentrează pe mobilitatea limbii, o mobilitate care este din ce în ce mai prezentă acum datorită procesului de globalizare. Trebuie de asemenea menționat că datorită faptului că personal consider că mai este nevoie de studii din perspectiva *metrolingvismului* (pentru a oferi o perspectivă mai comprehensivă și pentru a se vedea dacă acest concept poate fi aplicat și în alte contexte) pentru interesul prezentei lucrări noțiunea de ‘multilingvism’ este păstrată în continuare. De asemenea, deoarece consider că toți termenii care se referă la cunoașterea și utilizarea a două sau mai multe limbi (de exemplu ‘bilingvism’, ‘trilingvism’, ‘plurilingvism’ etc.) pot fi încorporați în noțiunea de ‘multilingvism’, acești termeni vor fi evitați pe cât posibil pe parcursul întregii lucrări. Mai mult decât atât, noțiunea de ‘limbă’ este în continuare utilizată deși

din poziția de cercetător consider noțiunea de ‘repertoriu verbal sau lingvistic’ este alegerea preferabilă deoarece, similar cu alți cercetători, consider că ‘limbile’ nu sunt o entitate statică. Cu toate acestea, consider că acest concept de ‘limbă’ este unul bine stabilit, motiv pentru care va fi în continuare folosit împreună cu noțiunile de ‘repertoriu’ și ‘varietate’.

Al treilea capitol intitulat *Practici lingvistice în contexte multilingve: fenomene ale contactului lingvistic* tratează două fenomene comune care apar când două sau mai multe grupuri lingvistice sunt în contact constant, și anume *împrumutul* și *code-switching*-ul. Împrumutul, care este discutat în subcapitolul 3.2, este văzut ca fiind cel mai comun și natural fenomen care are loc în toate limbile. Deși este o practică frecvent întâlnită, acesta nu este egal deoarece membrii unui grup lingvistic vor împrumuta mai multe cuvinte de la un alt grup lingvistic decât vice-versa. Acest lucru are loc deoarece unele limbi sunt văzute ca având mai mult prestigiu decât altele. Din acest motiv, există o diferențiere bazată pe prestigiu între *limba donatoare* și *limba receptoare*. În general, când este tratată luarea de cuvinte dintr-o limbă într-alta trei termeni sunt folosiți, și anume *împrumut*, *cuvinte de împrumut* și *interferență*. Însă trebuie menționat faptul că niciunul din acești termeni este considerat ca fiind oportun datorită faptului că luarea de termeni dintr-o *limbă donatoare* este un proces ‘cu sens unic’ deoarece aceste cuvinte nu sunt returnate. Pe de altă parte, deoarece acești termeni sunt bine stabiliți în literatura de profil ei sunt folosiți în continuare atâta timp cât se ia în considerare faptul că odată împrumutate aceste cuvinte nu sunt returnate. Datorită faptului că împrumutul reprezintă un subiect complex, subcapitolul 3.2.2 tratează două categorii ale acestuia (după cum este menționat de Myers-Scotton, 2006a): *împrumuturi culturale* și *contextuale*. În timp ce prima categorie se referă la unitățile lexicale care au ca rol a completa lipsurile din *limba receptoare* deoarece reprezintă concepte din *limba donatoare* care nu există în lexiconul *limbii receptoare*, cea de-a doua categorie se referă la unitățile lexicale care duplează cuvinte deja existente în *limba receptoare*.

Subcapitolul 3.3 tratează fenomenul de *code-switching/code-mixing* care este de interes datorită faptului că analiza pe corpus a prezentei lucrării este concentrată pe identificarea și analizarea momentelor de *code-switching*. Trebuie menționat faptul că deși termenul de *code-mixing* este menționat în cazul abordării lui Auer asupra alternării limbii, pe parcursul întregii

lucrări termenul de *code-switching* este utilizat ca noțiune generală pentru toate fenomenele de contact lingvistic.

În subcapitolul *Definind code-switching* (3.3.1) o definiție generală este dată conceptului ca fiind ”utilizarea a două varietăți lingvistice în cadrul aceleiași conversații” (Myers-Scotton, 2006a: 239) și sunt identificate două tipuri generale de *code-switching*, și anume *code-switching intra-sentențial* (care are loc între două propoziții) și *code-switching inter-sentențial* (care are loc în cadrul aceleiași propoziții). În continuare mai multe abordări ale conceptului de *code-switching* sunt discutate prin prisma a două perspective: cea gramaticală și cea socio-funcțională. În cadrul perspectivei socio-funcționale abordările care sunt luate în considerare sunt cele ale lui Gumperz (după cum este prezentată de Gafaranga, 2007), ale lui Myers-Scotton și ale lui Auer. În cazul lui Gumperz sunt întâlnite două dihotomii: cea între codul *noi/ei* și cea între *code-switching situațional* și *metaforic*. Diferențierea *noi/ei* este bazată pe noțiunea că vorbitorii fac uzanță de diferite coduri în funcție de interacțiune. Ca atare, *codul noi* este văzut ca fiind un ‘cod al solidarității’ care este folosit în medii informale și conversații de tip *in-group* (fapt ce arată din nou faptul că limba este percepută ca fiind în legătură strânsă cu identitatea națională). Pe de altă parte, *codul ei* este văzut ca fiind un ‘cod al deferenței’ și este în general utilizat în medii formale și interacțiuni de tipul *out-group*. În cadrul celei de-a doua dihotomii, *code-switching-ul metaforic* se referă la faptul că prin *code-switching* anumite valori atribuite unei anumite identități sunt invocate, în timp ce *code-switching-ul situațional* se bazează pe faptul că anumiți factori externi precum o schimbare de situație influențează comportamentul lingvistic al unui vorbitor. Myers-Scotton (2006b, 2006a), pe de altă parte, propune *The Markedness Model* care se bazează pe ideea că alegerile lingvistice pe care le face un vorbitor sunt în conformitate cu scopurile respectivului vorbitor și au loc după ce acesta evaluează atât costurile cât și recompensele alegerii. În plus, acest model separă conceptul de *code-switching* în două categorii: *marcat* și *nemarcant* (care este la rândul său separat în *code-switching secvențial nemarcant* – care are loc la nivel inter-sentențial –, și *code-switching nemarcant* – care în general este întâlnit la nivel intra-sentențial). Alegerea nemarcată este discutată în cadrul acestui subcapitol (3.3.2.3.1) ca fiind alegerea cea mai sigură și așteptată în cadrul unei interacțiuni (în general reprezintă limba comună care există între doi sau mai mulți vorbitori) și poate fi influențată de factori situaționali, cum ar fi schimbarea subiectului de discuție sau a interlocutorului (acest lucru este asemănător cu *code-switching-ul situațional* al

lui Gumperz). O alegere marcată, pe de altă parte, este văzută ca fiind o deviere de la așteptări, fiind în general utilizată pentru a arăta un grad de autoritate în combinație cu enervare sau iritare, pentru excluderi bazate pe etnie sau pentru efecte estetice. De asemenea, spre deosebire de alegerea nemarcată, aceasta este marcată și din punct de vedere structural prin repetiție, emfază sau o ridicare a tonului. Pentru a portretiza aceste tipuri de *code-switching* se utilizează exemple din contextul multilingv african (după cum este prezentat de Myers-Scotton, (2006b), deși acestea pot fi identificate și în alte contexte după cum este arătat în capitolul 5). Cea de-a treia abordare discutată din perspectivă socio-funcțională este cea a lui Auer. Spre deosebire de Myers-Scotton care utilizează *code-switching* ca termen general pentru alternări ale limbii atât la nivel inter-sentențial cât și la nivel intra-sentențial, Auer face o diferență între *code-switching*, *language mixing* și *fused lects*. În timp ce *code-switching* este rezervat numai pentru schimbări de cod inter-sentențiale, *language mixing* se referă la alternări ale limbii care au loc la nivel intra-sentențial sau pentru situațiile în care există o dificultate în identificarea unei singure limbi ca fiind limba principală a interacțiunii, iar *fused lects* este folosit pentru acele unități lexicale care au fost luate dintr-o altă limbă și care au devenit o parte necesară în gramatica și lexiconul *limbii recipiente*.

Din punct de vedere gramatical, și pentru interesul prezentei lucrări, numai conceptul de *Matrix Language Frame* al lui Myers-Scotton (2005, 2006a) este discutat. Prezentul model este bazat pe noțiunea că, într-o conversație, cele două sau mai multe limbi participante nu contribuie în mod egal la formarea situațiilor de *code-switching*. Așadar, există o ierarhie între *Matrix Language* (limba principală care oferă cadrul morfo-sintactic) și *Embedded Language*, ierarhie care este necesară pentru ca modelul de *Matrix Language Frame* să poată fi aplicat. Ca urmare, modelul de *Matrix Language Frame* poate fi aplicat numai în unități CP care sunt multilingve (unde CP reprezintă unitatea de analiză) deoarece este interesat numai în *code-switching* intra-sentențial. Motivul pentru care unitățile monolingve de analiză nu reprezintă obiectul modelului este dat de faptul că în astfel de situații nu există o ierarhie între limbi și ca atare numai limba cadru (*Matrix Language*) poate fi identificată, în timp ce limba incorporată (*Embedded Language*) este non-existentă. În ceea ce privește acest model, discuția se axează și pe identificarea și exemplificarea celor două principii propuse de Myers-Scotton și care sunt imperative în identificarea ierarhiei și în aplicarea modelului, respectiv *The Morpheme Order Principle* și *The System Morpheme Principle*.

Capitolul trei se încheie cu o scurtă discuție comparativă între împrumut și *code-switching*, pe subiectul ocurenței cuvintelor singulare. Deși poziția lui Myers-Scotton (2006a) este că modelul de *Matrix Language Frame* acoperă astfel de ocurențe și că acestea pot fi considerate ca fiind exemple de *code-switching*, există cercetători care consideră că astfel de ocurențe ar trebui considerate ca fiind *împrumuturi temporare*. Cu toate acestea, în cadrul acestei discuții și prin utilizarea poziției lui Myers-Scotton se arată că singura similaritate între aceste cuvinte singulare luate din limba incorporată (*Embedded Language*) și împrumuturi deja stabilite ca atare este că în ambele situații acestea sunt incorporate în cadrul morfo-sintactic al limbii principale (*Matrix Language*). Pe de altă parte, o diferență evidentă între cele două situații este reprezentată de faptul că spre deosebire de împrumuturile bine stabilite care își pierd pronunția inițială după adoptarea lor în *limba recipientă*, cuvintele singulare își păstrează pronunția. În plus, Myers-Scotton consideră că acestea din urmă nu au o ‘valoare repetitivă’ ceea ce înseamnă că pot fi întâlnite într-un singur moment pe parcursul întregii conversații.

Capitolul al patrulea intitulat *Multilingvismul în România* are ca obiectiv oferirea unei priviri de ansamblu asupra situației multilingve și multiculturale din România. În vederea realizării acestui obiectiv, capitolul a fost separat în patru subcapitole, fiecare dintre ele tratând factori care influențează multilingvismul din România și aspecte ale acestui multilingvism. Datorită faptului că legislația europeană are prioritate în fața celei române, subcapitolul 4.2 tratează două dintre cele mai importante documente legislative referitoare la minorități și limbi minoritare: *Convenția cadru pentru protecția minorităților naționale* (4.2.1) și *Carta europeană pentru limbile regionale sau minoritare* (4.2.2). Discuțiile pe baza fiecărui document includ informații referitoare la clauzele fiecăruia și o listă cu țările semnatare care prezintă de asemenea țările care încă nu au ratificat și aplicat cele două documente. Prin urmare, se arată faptul că deși majoritatea țărilor europene au semnat ambele documente, nu toate au fost de acord cu aplicarea clauzelor oferite de acestea pe teritoriul lor. Așadar, recunoașterea minorităților și a diversității lingvistice și culturale nu este împărțită de toată lumea. Această discuție este continuată cu aplicarea *Convenției cadru* și a *Cartei Europene în România* (subcapitol 4.3). Tratarea acestui subiect este considerată importantă deoarece atitudinile față de multilingvism sunt influențate de legislația activă a unei țări. De asemenea, luând în considerare faptul că anterior menționata *Cartă europeană* susține menținerea și promovarea limbilor regionale sau minoritare, este importantă identificarea celor douăzeci de

limbi minoritare care au fost recunoscute prin ratificarea documentului. În plus, identificarea clauzelor care sunt aplicate fiecărei limbi minoritare este de asemenea importantă. Prin urmare, prezenta discuție arată faptul că, deși încă se mai pot aduce îmbunătățiri, România este una dintre țările care și-au îmbrățișat diversitatea culturală și lingvistică, și care au pornit demersul către promovarea multilingvismului și a multiculturalismului. Următorul subcapitol (4.4 *Situația minorităților din România: Statistici*) tratează prezenta situație a minorităților din România în conformitate cu recensământul realizat în 2011 și publicat în 2013 de către Institutul Național de Statistică. Acest subcapitol este important deoarece arată faptul că nu toate minoritățile și limbile minoritare aflate pe teritoriul țării au fost recunoscute. Ultima discuție a prezentului capitol (subcapitol 4.5) se axează pe practicile multilingve din România în conformitate cu observațiile realizate anterior în timpul unui studiu realizat în 2010 pentru lucrarea de dizertație unde practicile multilingve ale adolescenților și ale tinerilor adulți au fost identificate în limbajul folosit în SMS-uri și mesaje instantane (*Instant Messages*).

Al cincilea capitol intitulat *Practici multilingve ale noilor comunități minoritare din România. Cazul comunității italiene* are ca obiectiv identificarea situației limbii italiene în cadrul imigranților italieni din prima generație și a fenomenului de *code-switching* în discursul public al acestora. De asemenea, când fenomenul de *code-switching* este înregistrat scopul este de a identifica dacă acesta este româno-italian (cu româna ca limbă cadru) sau italiano-român (cu italiana ca limbă cadru). În vederea realizării acestui obiectiv capitolul este împărțit în două părți principale pe lângă introducere și sumar. Partea a doua (subcapitolul 5.2 *Comunitatea italiană: O privire de ansamblu*) oferă un cadru istoric pentru comunitatea italiană care se găsește în România. În acest scop, în această parte se arată faptul că imigrația din Italia către România poate fi identificată ca începând din secolul 12 și că valurile de imigrație, care au suferit fluctuații în densitate de-a lungul timpului, au continuat până la începutul secolului 20. Dacă până în acest moment italienii erau cei care imigrau în România în căutarea unei vieți mai bune, după începutul secolului 20 situația a suferit o schimbare, românii începând să fie cei care emigrau spre Italia cu scopuri similare. De asemenea, pe parcursul secolului 20 italienii care veneau în România nu mai căutau locuri de muncă, ci ofereau locuri de muncă românilor. Motivul în spatele acestei schimbări este dat de stagnarea economiei în România și îmbunătățirii situației din Italia. Acest subcapitol tratează de asemenea în partea 5.2.1 aspecte ale păstrării și promovării limbii și culturii italiene în

cadrul comunității italiene prezentând pe scurt povești ale unor membri ai comunității italiene, care se găsesc în revista Asociației Italienilor din România (*Siamo di nuovo insieme*).

Partea a treia a capitolului (5.3 *Practici multilingve ale italienilor din România*) reprezintă analiza bazată pe corpus a prezentei teze. Din acest motiv, acest subcapitol este împărțită în două părți: una care tratează cadrul metodologic (incluzând prezentarea datelor și a informanților) și una care tratează analiza *per se*. Corpusul colectat pe parcursul a șase luni de cercetare conține interacțiuni atât formale (interviuri) cât și informale (conversații spontane). Premisa prezentului studiu a fost că limba italiană este în continuare menținută de către vorbitorii italieni și că pe parcursul discursului vorbitorii se folosesc de toate repertoriile lingvistice deținute de acestea, și astfel are loc fenomenul de *code-switching*. Una dintre dificultățile întâlnite pe parcursul cercetării a fost faptul că cererea de participare la prezentul studiu nu a fost întâmpinată de prea multe răspunsuri pozitive. Din acest motiv, am optat pentru un studiu calitativ în loc de unul cantitativ, datorită numărului redus de participanți. În ceea ce privește numărul informanților, trei vorbitori nativi de limbă italiană au fost înregistrați deși a existat numai un informant principal (G.C.). Ca atare, analiza datelor a fost bazată pe două interviuri (dintre care unul a fost realizat de către mine cu informantul principal – G.C., iar unul a fost luat de pe pagina publică de internet a canalului de televiziune Transilvania Live unde K.R. – al doilea informant – a fost invitat la emisiunea ”de la 5 la 6”) și alte conversații spontane, unde una dintre interacțiuni are trei participanți (G.C., un alt vorbitor nativ de limba italiană și bucătăreasa șefă a restaurantului lui G.C. care este o vorbitoare nativă de limba română).

În urma analizei, italiana a fost identificată ca fiind alegerea nemarcată în discuții de tip *in-group* (între doi vorbitori italieni), în timp ce româna a fost identificată ca fiind alegerea nemarcată în momentul în care unul dintre interlocutori este de origine română. Însă, în cazul lui G.C. se arată faptul că alegerea sa nemarcată este reprezentată mai mult de o alternanță româno-italiană decât de română în momentul în care interlocutorul său este un vorbitor român. De asemenea, numeroase situații de *code-switching* au fost identificate și analizate. Cele mai des întâlnite situații de *code-switching* identificate au fost de tipul nemarcat, în timp ce alegerile marcate au fost întâlnite numai într-un număr redus de situații. Studiul oferă de asemenea o abordare comparativă pe baza celor două interviuri înregistrate. În urma acestei abordări s-a observat faptul că instanțele de *code-*

switching sunt mult mai frecvent întâlnite în discursul lui G.C. decât în cel al lui K.R. De asemenea, în cazul celui de-al doilea informant au fost identificate și situații de *code-switching* român/englez și român/italian și englez, situații care nu apar în discursul lui G.C. În plus, alternarea limbii a fost întâlnită în cazul tuturor celor trei italieni înregistrați. Această observație arată faptul că vorbitorii utilizează toate repertoriile lingvistice pe care le dețin pentru a își îndeplini scopul comunicațional. De asemenea, pentru a portretiza modul în care alternarea limbii are loc pe parcursul unui discurs a fost adoptată o schemă care arată trecerea de la o CP (care este fie multilingvă fie monolingvă) la alta. Această schemă a fost adoptată pentru a exemplifica modul în care are loc procesul de alternare în cadrul unui discurs mai extins față de propoziții sau fraze mai scurte.

Cel de-al șaselea capitol al prezentei lucrări este reprezentat de concluzii care sunt urmate de bibliografie și anexe.

După cum a fost menționat anterior, prezenta teză a avut ca premise faptul că membrii comunității italiene din România își păstrează în continuare limba maternă și că alternarea limbii are loc în discursul public al acestora. Pentru a identifica acest lucru, teza a oferit prima dată un cadru conceptual, după care a fost axată pe multilingvismul din România precum și pe practicile lingvistice ale imigranților italieni din România. Conform rezultatelor atinse în urma analizei corpusului, se poate concluziona că premisele prezentei teze au fost dovedite ca fiind valide. Pe de altă parte, luând în considerare faptul că studiul de față este unul calitativ și mai puțin cantitativ nu se poate face o generalizare la nivelul tuturor membrilor comunității italiene. Cu toate acestea, acest studiu reprezintă un prim pas spre alte cercetări axate pe practicile multilingve ale noilor comunități minoritare din România. De asemenea, luând în considerare că România reprezintă un teritoriu bogat în diversitate culturală, studii axate pe practicile lingvistice ale vorbitorilor acesteia ar putea oferi o imagine mai comprehensivă asupra prezenței multilingvismului pe teritoriul țării.

Selected Bibliography

1. Arzoz, X. (2008) *Respecting Linguistic Diversity in the European Union*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company
2. Auer, P. (ed.) (1998) *Code-Switching in Conversation: Language, Interaction and Identity*. London: Routledge
3. Auer, P. (1999) 'From Codeswitching via Language Mixing to Fused Lects: Towards a Dynamic Typology of Bilingual Speech'. In *International Journal of Bilingualism*, vol. 3, no. 4, December 1999, p. 309-332
4. Auer, P. (2005) 'A Postscript: Code-Switching and Social Identity'. In *Journal of Pragmatics*, Vol. 37, No. 3, March 2005, p. 403-410
5. Auer, P., Li Wei (eds) (2007) *Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication*. Berlin: Mouton de Gruyter
6. Auer, P. (2011) 'Code-switching/Mixing'. In R. Wodak, B. Johnstone, P.E. Kerswill (eds) (2011) *The Sage Handbook of Sociolinguistics*. London: Sage Publications Ltd
7. Blackledge, A. (2005) *Discourse and Power in a Multilingual World*. Amsterdam: John Benjamins Publishing
8. Blackledge, A., A. Creese (2010) *Multilingualism. A Critical Perspective*. London: Continuum
9. Blackledge, A. (2010) *The Practice and Politics of Multilingualism*. In U. Okulska, P. Cap (eds) (2010) 'Perspectives in Politics and Discourse'. Amsterdam: John Benjamins
10. Blommaert, J., J. Verschueren (1998) *Debating Diversity: Analysing the Discourse of Tolerance*. London: Routledge
11. Blommaert, J., J. Collins, S. Slembrouck (2005) 'Spaces of Multilingualism'. In *Language and Communication*, Vol. 25, No. 3, July 2005, p. 197-216
12. Blommaert, J. (2005) *Discourse: A Critical Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press
13. Blommaert, J. (2012) *The Sociolinguistics of Globalization*. Cambridge: Cambridge University
14. Blommaert, J., S. Leppänen, P. Pahta, T. Räisänen (eds) (2012) *Dangerous Multilingualism: Northern Perspectives on Order, Purity and Normality*. London: Palgrave Macmillan

15. Brown, K. (ed) (2006) *Encyclopedia of Language and Linguistics*. 2nd edition. Elsevier Ltd.
16. Brumfit, C, (2009) 'A European Perspective on Language and Liminality'. In C. Mar-Molinero and P. Stevenson (eds) (2009) *Language Ideologies, Policies and Practices. Language and the Future of Europe*. New York: Palgrave Macmillan
17. Carp, R. et al. (2007) *Multilingvism și dialog intercultural în Uniunea Europeană. O viziune Românească*
18. Castles, S. (2002) 'Migration and Community Formation under Conditions of Globalization'. In *International Migration Review*, Vol. 36, No. 4, Host Societies and the Reception of Immigrants: Institutions, Markets and Policies (Winter, 2002), p. 1143-1168
19. Cîmpean, A. (2008) *The Encodings of Adolescent Language: A Sociolinguistic Perspective*. MA dissertation – unpublished
20. Cotrău, D. (2008) *Youth Identity in Media Discourse. A Sociolinguistic Perspective*. Cluj-Napoca: Napoca Star
21. Coulmas, F. (1998) (ed) *The Handbook of Sociolinguistics*. Oxford: Blackwell Publishing
22. Coupland, N. (ed) (2010) *The Handbook of Language and Globalization*. West Sussex: Wiley-Blackwell
23. Crystal, D. (1997) *The Cambridge Encyclopaedia of Language*. 2nd edition. Cambridge: Cambridge University Press
24. Crystal, D. (2003) *Language Death*. Cambridge: Cambridge University Press
25. Crystal, D. (2008) *Txtng: The gr8 db8*. Oxford: Oxford University Press
26. Eastman, C. (1992) *Codeswitching*. Multilingual Matters
27. Edwards, J. (1994) *Multilingualism*. London: Penguin Books
28. Extra, G., K. Yağmur (eds) (2004) *Urban Multilingualism in Europe. Immigrant Minority Languages at Home and School*. Clevedon/Buffalo/Toronto: Multilingual Matters Ltd
29. Gafaranga, J. (2007) 'Code-switching as a Conversational Strategy'. In P. Auer, Li Wei (eds) (2007) *Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication*. Berlin: Walter de Gruyter
30. Gal, S. (2009) 'Migration, Minorities and Multiculturalism: Language Ideologies in Europe'. In C. Mar-Molinero and P. Stevenson (eds) (2009) *Language Ideologies, Policies and Practices. Language and the Future of Europe*. New York: Palgrave Macmillan

31. Guzzo, S. (2007) 'Multilingualism and Language Variation in the British Isles: The Case of the Bedford Italian Community'. In N. Fairclough, G. Cortese & P. Ardizzone (eds) (2007) *Discourse and Contemporary Social Change*. Bern: Peter Lang
32. Heller, M. (2006) *Linguistic Minorities and Modernity*. 2nd edition. London: Continuum
33. Heller, M. (ed) (2007) *Bilingualism: A Social Approach*. New York: Palgrave Macmillan
34. Heller, M., A. Duchêne (eds) (2007) *Discourses of Endangerment. Ideology and Interest in the Defense of Languages*. London: Continuum
35. Herdina, P., U. Jessner (2002) *A dynamic Model of Multilingualism. Perspectives of Change in Psycholinguistics*. Clevedon: Multilingual Matters
36. Hogan-Brun, G., S. Wolff (eds) (2003) *Minority Languages in Europe. Frameworks, Status, Prospects*. Hampshire: Palgrave Macmillan
37. Horvath, I. (1999) *Minoritățile din România: aspect politice*. Cluj-Napoca: Limes
38. Horvath, I., G. Attila, J. Pál (eds) (2010) *140 de ani de legislație minoritară în Europa Centrală și de Est*. Cluj-Napoca: Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale: Kriterion
39. House, J., J. Rehbein (2004) *Multilingual Communication*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company
40. Hudson, R.A. (1980) *Sociolinguistics*. Cambridge: CPU
41. Langer, N., W. Davies (eds) (2005) *Linguistic Purism in the Germanic Languages*. Berlin: Walter de Gruyter
42. Leung, C., R. Harris, B. Rampton (1997) 'The Idealised Native Speaker, Reified Ethnicities, and Classroom Realities'. In *TESOL Quarterly*, Vol. 31, No. 3 (Autumn, 1997), p. 543-560
43. Makoni, S., A. Pennycook (eds) (2007) *Disinventing and Reconstituting Languages*. Clevedon: Multilingual Matters
44. May, S. (2005) 'Language Rights: Moving the Debate Forward'. In *Journal of Sociolinguistics*, Vol. 9, No. 3, August 2005, p. 319-347
45. Milroy, J., L. Milroy (1999) *Authority in Language. Investigating Standard English*. 3rd edition. London: Routledge

46. Milroy, J. (2001) 'Language Ideologies and the Consequences of Standardization'. In *Journal of Sociolinguistics*, Vol. 5, No. 4, November 2001, p. 530-555
47. Milroy, L., M. Gordon (2003) *Sociolinguistics. Method and Interpretation*. Blackwell Publishing
48. Molinero-Mar, C., P. Stevenson (eds) (2009) *Language Ideologies, Policies and Practices*. London: Palgrave Macmillan
49. Morimoto, Y. (1999) 'Making Words in Two Languages: a Prosodic Account of Japanese-English Language Mixing'. In *International Journal of Bilingualism*, vol. 3, no. 1, January 1999, p. 23-44
50. Moyer, M., L. Martin-Rojo (2007) 'Language, Migration and citizenship : New Challenges in the Regulation of Bilingualism'. In M. Heller (ed) (2007) *Bilingualism: A Social Approach*. New York: Palgrave Macmillan
51. Myers-Scotton, C. (1982) 'The Possibility of Code-Switching: Motivation for Maintaining Multilingualism'. In *Anthropological Linguistics*, Vol. 24, No. 4 (Winter, 1982), p. 432-444
52. Myers-Scotton, C. (1993) 'Common and Uncommon Ground: Social and Structural Factors in Codeswitching'. In *Language and Society*, Vol. 22, No. 4 (Dec., 1993), p. 475-503
53. Myers-Scotton, C. (ed) (1998) *Codes and Consequences. Choosing Linguistic Varieties*. Oxford: Oxford University Press
54. Myers-Scotton, C. (2001) 'Calculating Speakers: Codeswitching in a Rational Choice Model'. In *Language in Society*, Vol. 30, No. 1 (Mar., 2001), p. 1-28
55. Myers-Scotton, C. (2005) *Duelling Languages: Grammatical Structure in Codeswitching*. Oxford: Clarendon Press
56. Myers-Scotton, C. (2006a) *Multiple Voices: An Introduction to Bilingualism*. Blackwell Publishing
57. Myers-Scotton, C. (2006b) *Social Motivations for Codeswitching. Evidence from Africa*. Oxford: Clarendon Press
58. Myers-Scotton, C. (2010) *Contact Linguistics. Bilingual Encounters and Grammatical Outcomes*. Oxford: Oxford University Press
59. Nelde, P.H. (1995) 'Language in Contact and Conflict: The Belgian Experiences and the European Union'. In S. Wright (ed) (1995) *Languages in Contact and Conflict. Contrasting Experiences in the Netherlands and Belgium* (1995) Clevedon: Multilingual Matters Ltd

60. Otsuji, E., A. Pennycook, (2010) 'Metrolingualism: Fixidity, Fluidity and Language in Flux'. In *International Journal of Multilingualism*, Vol. 7, No. 3, August 2010, p. 240-254
61. Pfaff, C. (1979) 'Constraints on Language Mixing: Intrasentential Code-Switching and Borrowing in Spanish/English'. In *Language*, Vol. 55, No. 2 (Jun., 1979), p. 291-318
62. Pfaff, C. (1981) 'Sociolinguistic Problems of Immigrants: Foreign Workers and Their Children in Germany (A Review Article)'. In *Language in Society*, Vol. 10, No. 2 (Aug., 1981), p. 155-188
63. Phillipson, R. (2003) *English-Only Europe? Challenging Language Policy*. New York: Routledge
64. Ricento, T. (2009) 'Americanization, Language Ideologies and the Construction of European Identities'. In C. Mar-Molinero, P. Stevenson (eds) (2009) *Language Ideologies, policies and practices. Language and the Future of Europe*. London: Palgrave Macmillan
65. Romaine, S. (1994) *Language in Society. An Introduction to Sociolinguistics*. Oxford: Oxford University Press
66. Romaine, S. (2009) *Bilingualism*. 2nd Edition. Oxford: Blackwell Publishers
67. Sala, M. (2001) *Limbile Europei*. București: Universul Enciclopedic
68. Salat, L. (2003) 'Regimul minorităților naționale din România și contextul internațional al acestuia'. In L. Salat (ed) (2003) *Politici de integrare a minorităților naționale din România. Aspecte legale și instituționale într-o perspectivă comparată*. Cluj-Napoca (Centrul de resurse pentru diversitate etnoculturală)
69. Salat, L. (ed) (2003) *Politici de integrare a minorităților naționale din România. Aspecte legale și instituționale într-o perspectivă comparată*. Cluj-Napoca (Centrul de resurse pentru diversitate etnoculturală)
70. Saramandu, N., M. Nevaci (2009) *Multilingvism și limbi minoritare în România*. București: Academia Română
71. Schmid, C. (2001) *The Politics of Language: Conflict Identity and Cultural Pluralism in Comparative Perspective*. Oxford University Press Inc.
72. Schmidt, R. Sr. (2007) 'Defending English in an English-dominant World: The Ideology of the 'Official English' Movement in the United States'. In A. Duchêne, M. Heller (eds) (2007) *Discourses of Endangerment. Ideology and Interest in the Defense of Languages*. London: Continuum, p. 197-215
73. Sebba, M. (2011) 'Societal Bilingualism'. In R. Wodak, B. Johnstone, P.E. Kerswill (eds) (2011) *The Sage Handbook of Sociolinguistics*. London: Sage Publications Ltd

74. Siemund, P., N. Kintana (eds) (2008) *Language Contact and Contact Languages*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company
75. Skutnabb-Kangas, T., R. Phillipson (1989) 'Mother-Tongue: The Theoretical and Sociopolitical Construction of a Concept'. In U. Ammon (ed) (1989) *Status and Function of Languages and Language Varieties*. Berlin: Walter de Gruyter
76. Spolsky, B. (2004) *Language Policy*. Cambridge: Cambridge University Press
77. Thomason, S. (2001) *Language Contact*. Edinburgh: Edinburgh University Press
78. Titone, R. (1994) 'Some Italian Investigations of 'Code Switching' in Diglossic Settings: A Summary Report'. In *La Linguistique*, Vol. 30, Fasc. 2, Langage, sujet, lien social (1994), p. 67-73
79. Todeva, E., J. Cenoz (eds) (2009) *The Multiple Realities of Multilingualism*. Berlin: Walter de Gruyter
80. Weber, J-J, K. Horner (2012) *Introducing Multilingualism. A Social Approach*. London: Routledge
81. Wei, L. (2005) *The Bilingualism Reader*. London: Routledge
82. Wodak, R., C. Ludwing (1999) *Challenges in a changing world. Issues in Critical Discourse Analysis*. Vienna: Passagen Verlag Ges
83. Wodak, R., B. Johnstone, P. E. Kerswill (eds) (2011) *The Sage Handbook of Sociolinguistics*. London: Sage Publications